© FOUR PAWS

ТЕНДЕНЦИИ В НЕЗАКОННАТА ТЪРГОВИЯ С КУЧЕТА ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА БЪЛГАРСКИТЕ ВЕТЕРИНАРНИ ЛЕКАРИ

Защита на животните.
Навсякъде по света.

ЧЕТИРИ ЛАПИ

В периода юни – юли 2023 г. ЧЕТИРИ ЛАПИ проведе проучване сред практикуващите ветеринарни лекари в България относно незаконните практики в развъждането и търговията с кучета в страната.

Въпросите в проучването са с фокус върху опита на практикуващите ветеринарни лекари с пациентите, които обслужват и целят да идентифицират мащаба на проблемите, свързани с продажбата на кучета без идентификация и регистрация, и честотата на здравословните проблеми, наблюдавани при малки кученца след продажбата. **Резултатите от проучването са показателни за незаконната търговия с кучета, с чиито последствия се сблъскват ветеринарните лекари в България в своята практика.** Спрямо българското законодателство, всяко куче, което има навършена 6-седмична възраст, трябва да бъде идентифицирано чрез поставянето на инжектируем транспондер (микрочип) и регистрирано в националната база данни ВетИС на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) от своя пръв собственик (развъдчика), преди да бъде продадено след навършване на минимално изискуемата възраст от 8 седмици[1] .

За да се идентифицират тенденциите по посочените проблеми и до каква степен се спазва законодателството от развъдчиците на кучета при продажбата им, респондентите бяха поканени да отговорят на няколко въпроса, организирани в анкетна форма. Въпросите целяха да разберат:

- **Спазват ли се условията за задължителната идентификация и регистрация при малките кученца, преди да настъпи момента на продажба?**
- **Предоставят ли се всички задължителни документи при покупка на кученце?**
- **Компроментирано ли е здравето на малките кученца?**

© FOUR PAWS

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО

ГЕОГРАФСКА ПРЕДСТАВИТЕЛНОСТ ЗА СТРАНАТА

Със съдействието и подкрепата на Българския ветеринарен съюз, анкетата беше разпространена сред практикуващи ветеринарни лекари из цялата страна. Бяха събрани отговорите на 37 практици от общо 9 области. 19 респонденти посочват, че практикуват в област София, 7 в област Пловдив и 10 в други 6 области на България (Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Монтана и Стара Загора).

Други демографски въпроси и информация за ветеринарните лекари, попълнили анкетата, не са събирани, поради съображения, свързани със Закона за защита на личните данни.

ИДЕНТИФИКАЦИЯ И РЕГИСТРАЦИЯ

Въпреки законовите изисквания за задължителна идентификация и регистрация на всички кучета в България, на въпроса „Колко често се случва при вас да водят възрастни кучета без идентификация (микрочип) и регистрация“ 57% от отговорилите посочват, че това се случва всеки ден, а 30% отговорят „всяка седмица“, като общо 32-ма от 37-те респонденти споделят, че тази законова рамка бива системно пренебрегвана. От 32-мата ветеринарни лекари, посочили, че кучета без идентификация и регистрация се водят при тях всеки ден или всяка седмица, **едва трима споделят, че „почти всички“ собственици на неидентифицирани и нерегистрирани кучета, които ги посещават заедно със своето четириного, желаят поставянето на микрочип и издаването на Европейски паспорт за домашен любимец.** Други 10 от тях споделят точно обратната тенденция – „почти никой“ от собствениците на кучета не желае кучето му да бъде регистрирано и да му бъдат изкарани необходимите документи.

Колко често при Вас се случва да водят възрастни кучета без идентификация (микрочип) и регистрация?

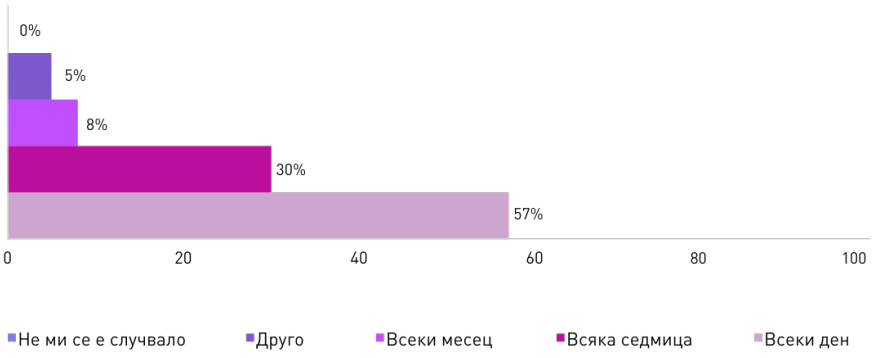

На въпроса каква част от стопаните, които ги посещават за поставяне на ваксина на своя домашен любимец, искат и поставянето на микрочип, както и издаването на Европейски паспорт за домашен любимец, **50% от запитаните в областите, различни от София, отбелязват, че „почти никой“ не желае издаването на паспорт и поставянето на чип за техния домашен любимец, 11% искат „или само едното или само другото“. Голям контраст се отбелязва в това отношение между страната и София, където 68% от допитаните лекари посочват, че това се иска от “голяма част” или “почти всички”**, докато само 5% споделят, че собствениците обичайно не желаят идентификация и регистрация. Други 26% отбелязват, че обикновено стопаните „искат или само поставяне на микрочип или само издаване на Европейски паспорт на кучето“.

Българското законодателство е категорично, че издаването на Европейски паспорт за домашен любимец и поставянето на микрочип, както и регистрацията на кучето в системата ВетИС трябва да се случват едновременно[2] , въпреки това обаче настоящите технически характеристики на системата позволяват незачитане на тази норма.

Този проблем се потвърждава и от отговора на въпроса: Колко често се случва да дойде куче, което има или само микрочип, или само издаден Европейски паспорт за домашен любимец, но не и двете? 43% отбелязват „всяка седмица“, 30% посочват „всеки ден“, 16% - „всеки месец“, едва 8% отбелязват „много рядко“. От ветеринарните лекари, които не практикуват в София, 50% отговарят, че „почти никой“ от собствениците, които ги посещават, не желае нито поставянето на чип, нито издаването на паспорт.

Колко често се случва да дойде куче, което има или само микрочип,
или само издаден Европейски паспорт за домашен любимец, но не и двете?

43%	30%	16%	8%	3%
всяка седмица	всеки ден	всеки месец	много рядко	друго

Отговорите на горните въпроси се допълват от по-конкретни мнения по темата в опцията за допълнителни коментари в свободен текст:

„**Имаме закони, няма прилагане!** Чипирането е задължително, но няма как ние да изискваме това„ – е един от коментарите, който показва проблема в разпределянето и предоставянето на компетентност между отделните органи.

„Наблюдавам напоследък доста случаи на кучета, които идват от Сърбия, **минали граница без никакви документи (включително и ваксина срещу бяс)**. Има както бебета, така и кучета в разплодна възраст с **паспорти без печат и подписи.**“

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ И РЕГИСТРАЦИЯ НА МАЛКИТЕ КУЧЕНЦА

Новите собственици на кученца често плащат висока цена при покупката на своя домашен любимец – както в буквалния смисъл, например, когато кученцето е от конкретна порода, така и за съжаление в преносния, когато кученцето се окаже продадено без необходимите документи от развъдчика. Задължение на развъдниците е да извършат първоначалните медицински прегледи, да предоставят кученцето за микрочипиране, за издаване на паспорт и поставяне на ваксини, но на практика кученцата често пристигат в своя нов дом без необходимите документи и впоследствие отговорността за това пада върху новите собственици, което обикновено е обвързано със заплащането на допълнителни разходи, освен първоначалната цена, обявена от продавача.

Честа практика в незаконната търговия с кучета е развъдчиците да пропускат първичните посещения при ветеринарен лекар, които трябва да се случат през първите седмици от живота на малкото куче, и по време на които трябва да му бъдат поставени ваксини, микрочип, да бъде регистрирано и да му бъде издаден Европейски паспорт за домашен любимец. Вместо това те прехвърлят отговорността върху следващите собственици, които обикновено се подлъгват от тези трикове на развъдчиците, заради ниската информираност относно правните изисквания при покупко-продажбата на кучета в България.

24% от допитаните лекари споделят, че „всеки ден“ при тях пристигат собственици с техните наскоро придобити кученца, които нямат чип, нито паспорт и не са регистрирани, 60% споделят, че това се случва „всяка седмица“, а 11% - „всеки месец“. Едва 3% споделят, че това не им се е случвало досега.

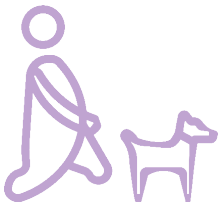

Колко често при Вас идват нови собственици на кученце, което вече са купили, и на което все още не е издаден паспорт, няма микрочип, нито регистрация и тепърва трябва да се направят?

60% всяка седмица

24% всеки ден

11% всеки месец

3% не ми се е случвало

2% друго

Това изглежда обаче не са единствените нарушения, които се извършват системно. Когато попитахме ветеринарните лекари дали са имали случаи при тях да дойдат кучета с издаден Европейски паспорт, но той да е с невярна информация, 22% отговарят, че това се случва „всяка седмица", 38% - „всеки месец", и едва 11% отговарят, че това не им се е случвало в ежедневната практика.

Имали ли сте случай при вас да дойдат собственици на куче с възраст, записана в паспорта, която не отговаря на възрастта на кучето (или с други данни, в които да сте наблюдавали несъответствие?)

38% всеки месец

29% друго

22% всяка седмица

11% не ми се е случвало

„Имал съм случаи, когато идват кучета с ваксинални книжки, закупени без печати, без данни, със залепени стикери на ваксини с неясен произход" е един от коментарите в свободен текст, споделени от ветеринарните лекари по този въпрос.

Отбелязваме и констатирана злоупотреба с липсата на информираност у стопаните, която се изразява в издаването на здравна книжка, вместо паспорт: „Много честа практика е, собствениците да доведат току-що закупеното кученце, което уж има паспорт и ваксини. **Когато се погледне, се установява, че паспортът е просто здравна книжка, а ваксините са само лепенки без подпис и печат на лекар"**, гласи единият от коментарите.

Един от анкетираните добавя, че минималната възраст за предоставяне на кученцето на новите собственици също не се спазва:

„Най-често срещано е даване на кучета към 30-тия ден от раждането, без първа поставена ваксина, без паспорти или с ваксинационна книжка, не Европейски паспорт".

Мнението на анкетираните, предоставено под формата на допълнителни коментари, е, че Българска агенция по безопасност на храните, в ролята си на компетентен орган, следва да налага **по-стриктен контрол и по-високи санкции на ветеринарните лекари, които все още издават здравни книжки, вместо паспорти.**

Едно от предходните проучвания на ЧЕТИРИ ЛАПИ [3], свързано с незаконната търговия с кучета откри, че 51% от закупените в България кученца са били обявени в социалните медии, а други 29% в сайтове за обяви. 43% от запитаните в настоящето проучване ветеринарни лекари споделят, че при тях всяка седмица идват собственици на малко кученце за издаване на паспорт и поставяне на микрочип, което са купили онлайн – от сайт за обяви или социалните мрежи, а **35% споделят, че поне веднъж месечно се случва при тях да дойдат онлайн закупени кучета, без необходимите документи**.

Въпреки че издаването на Европейски паспорт за домашен любимец, поставянето на микрочип и регистрацията са задължение на първия собственик (развъдника) и трябва да се случат преди да настъпи възрастта за продаване на кученцето (8-седмична възраст), 78% от респондентите споделят, че наблюдават тенденция, при която това се пренебрегва ежедневно, поставяйки отговорността в ръцете на новите собственици.

100% от запитаните в област Пловдив ветеринарни лекари съобщават, че в тяхната практика това се случва поне веднъж всяка седмица или всеки месец , в област София 68% отговарят, че това се случва всяка седмица или всеки месец.

ЗДРАВЕТО НА МАЛКИТЕ КУЧЕНЦА

Извършването на задължителните медицински процедури (като обезпаразитяване и поставяне на ваксини) са изключително важни за кучето, както в ранна, така и в зряла възраст, не само заради спазване на законово установените изисквания и избягването на административни санкции, но и защото предпазват здравето и живота му, както и тези на хората в пряк контакт с него. **54% от лекарите споделят, че поне веднъж месечно им се случва при тях да дойдат стопани, които наскоро са си закупили малко кученце и то се е оказало болно, малко след като пристига в своя нов дом, а 16% го наблюдават всяка седмица.**

Шокиращи са резултатите от отговорите на въпроса: "Имали ли сте случаи да се наложи да евтаназирате малко/и кученце/а на малка възраст, заради заболяване, което се е развило през първите седмици/месеци живот?" Този въпрос беше зададен с изцяло отворен отговор, даващ възможност на ветеринарните лекари да споделят в детайл своя опит. **Само 27% споделят, че никога не им се е случвало и нямат такъв опит.** В останалите отговори има красноречиви коментари, свидетелстващи за липса на хуманно отношение към животните от страна на развъдчиците при развъждането:

„Преди около две седмици имахме случай на новородено кученце порода френски булдог. Майката беше заплодена 6 месеца след предишната си бременност въпреки лошото й общо състояние. Това кученце не засукваше добре и се давеше, диагностицирахме го с вроден дефект на небцето - беше разцепено в много голяма степен...

© FOUR PAWS

© FOUR PAWS

От време на време (веднъж на 3-4 месеца) имаме случаи и на гана и парвовироза. Най-често са рано отбити кученца , закупени от съмнителни развъдници, които идват за ваксина или лечение и се установява проблемът. **Имайки предвид крехките здраве и възраст, не винаги прогнозата им е добра.“**

„Повечето са с парвовироза ...“ Парвовирозата е едно от най-честите и същевременно едно от най-фаталните заболявания, които се развиват при малките кученца. **Най-често се получава, когато на малкото кученце не бъдат поставените необходимите ваксини навреме, спрямо ваксинационната схема.** Първите ваксини обикновено се поставят още около 30-тия ден от живота на кученцето, което означава, че отговорността пада в ръцете на развъдниците.

„Да, за съжаление и то най-често при животни идващи от лицензирани развъдници, поради вродени заболявания.„ Това мнение поставя въпроса и за контрола на условията на развъждане и отглеждане, който се упражнява над вече регистрираните развъдници и доколко той предпазва кучетата - както малките, така и кучетата - майки. В края на анкетата ветеринарните лекари имаха възможност да предоставят допълнителни мнения по темата, като голяма част от анкетираните споделят опит и информация за проблеми с незаконното развъждане и незаконната търговия с кучета и поставят акцент върху отговорностите за контрол:

- от страна на местната власт, която следи за регистрацията на домашните кучета на нейната територия;
- от страна на Българска агенция по безопасност на храните като основен контролиращ и регулиращ орган, който следва да следи за изпълнението на условията по чл. 174 от ЗВМД;
- върху практиките, прилагани от ветеринарните лекари при регистрацията и идентификацията на домашните кучета: “Ваксините на ветеринарните лекари трябва да се отпускат по списък, срещу изписан номер на чип и паспорт. Така ще се спре незаконната практика развъдчиците сами да си купуват ваксини и да си ги прилагат.”

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от анкетата с ветеринарни лекари от цяла България показва **сериозни пропуски при спазването на законовите изисквания по отношение развъждането, отглеждането и продажбата на кучета.** Особени по обем и характер нарушения биват отбелязани при изпълнение на задължителната идентификация и регистрация на кучетата, както и при осигуряването на документи на малките кученца. Неглижирането на тези задължителни практики впоследствие довежда до заболявания, често идентифицирани от ветеринарните лекари като ясно следствие от лошите развъдни практики.

ЧЕТИРИ ЛАПИ апелира и този път за адресиране на проблема с незаконното развъждане на кучета в България от страна на всички отговорни институции и за предприемане на законодателна ревизия, която разпределя по-добре отговорността и компетентността между различните органи и институции, отговорни за осъществяване контрол над развъдните обекти, както и за засилване на мерките, противодействащи засилването на незаконните и нехуманни практики при развъждането и отглеждането на кучета.

БЛАГОДАРНОСТИ

ЧЕТИРИ ЛАПИ иска да изкаже своите благодарности към всички практикуващи ветеринарни лекари, които взеха участие в това проучване, както и към Българския ветеринарен съюз - в чието лице и този път видя партньор в борбата срещу незаконната търговия с кучета, за съдействието и помощта това проучване да достигне до възможно най-широк кръг от специалисти.

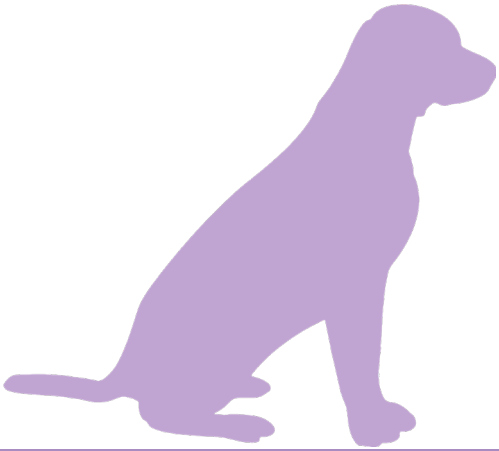

Бележки:

1 чл. 174 от Закона за ветеринарномедицинската дейност Според чл. 72 на Наредба №41

(1) всяко куче се идентифицира от ветеринарен лекар и му се издава паспорт;

(2) идентификацията на животните се извършва чрез поставяне на микрочип, преди да бъдат отбити и преди да напуснат обекта на произход.

Данните от извършените идентификация и ветеринарномедицински манипулации се въвеждат в Интергрираната информационна система на Българска агенция по безопасност на храните (ВетИС).

2 чл. 174 (1) Собствениците на кучета, навършили 6-седмична възраст, ги представят на регистриран ветеринарен лекар, който упражнява ветеринарномедицинска практика във ветеринарномедицинско заведение за:

1. официална идентификация чрез поставяне на инжектируем транспондер и издаване на идентификационен документ (паспорт), отговарящи на изискванията на наредбата по чл. 51, ал. 5;

(3) След извършване на действията по ал. 1 и 2 ветеринарният лекар въвежда данните в Интегрираната информационна система по чл. 51, ал. 3 на БАБХ в срока по чл. 39, ал. 2, т. 14.

3 "Идентификацията, регистрацията и минималната възраст за продажба, масово пренебрегнати в България", проведено през 2022 г. в седем европейски държави

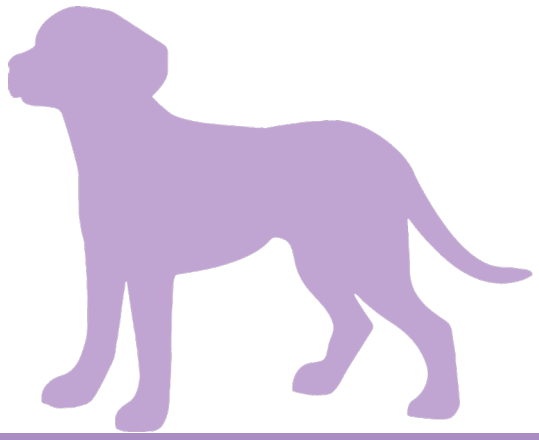

ЧЕТИРИ ЛАПИ е международна организация за защита на животните, която помага на изложени на прякото човешко влияние животни, разкрива случаи на насилие, спасява животни в нужда и ги защитава. Основана през 1988 г. във Виена от Хелмут Дунглер и приятели, организацията се бори за свят, в който хората се отнасят към животните с уважение, съчувствие и разбиране. Кампаниите и проектите на ЧЕТИРИ ЛАПИ са насочени към животни компаньони, в това число бездомни кучета и котки, към селскостопански и към диви животни, като мечки, големи котки и орангутани, които се отглеждат при неподходящи условия, както и в зони на бедствия и конфликти. С представителства в Австралия, Австрия, Белгия, България, Великобритания, Виетнам, Германия, Косово, Нидерландия, САЩ, Тайланд, Украйна, Франция, Швейцария и Южна Африка, както и спасителни центрове в единадесет страни, ЧЕТИРИ ЛАПИ осигурява неотложна помощ и дългосрочни решения.

Фондация ЧЕТИРИ ЛАПИ
Адрес: ул. “Пиротска” № 8, вх. А, ет. 1 София 1000
Имейл: office@four-paws.bg
Тел.: +359 2 953 17 84

four-paws.bg
fourpaws.com/bg
fourpaws.org/youtube
instagram.com/fourpawsbulgaria